

# МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Факультет фізичного виховання і спорту

Кафедра медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації

**“ЗАТВЕРДЖУЮ”**

Перший проректор  
Іщенко Н.М.

“30” 08 2019 року

## РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

### ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Розробники

Кочина М. Л.

Крайник Т.М.

Завідувач кафедри розробника, завідувач  
кафедри спеціальності, гарант освітньої  
програми

Декан факультету фізичного виховання і спорту

Начальник НМВ

Кочина М. Л.

Чернозуб А. А.

Калініченко В.І.

Миколаїв – 2019 рік

## 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показника                                                                                                             | Характеристика дисципліни        |              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|--------------|
| Найменування дисципліни                                                                                                            | Основи соціальної реабілітації   |              |
| Галузь знань                                                                                                                       | 22 Охорона здоров'я              |              |
| Спеціальність                                                                                                                      | 227 Фізична терапія, ерготерапія |              |
| Спеціалізація (якщо є)                                                                                                             | 227.01 Фізична терапія           |              |
| Освітня програма                                                                                                                   | Фізична терапія                  |              |
| Рівень вищої освіти                                                                                                                | Другий (магістерський)           |              |
| Статус дисципліни                                                                                                                  | Вибіркова                        |              |
| Курс навчання                                                                                                                      | 6                                |              |
| Навчальний рік                                                                                                                     | 2019-2020                        |              |
| Номер(и) семестрів (триместрів):                                                                                                   | Денна форма                      | Заочна форма |
|                                                                                                                                    | 11 семестр                       |              |
| Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин                                                                                             | 3 кредити / 90 годин             |              |
| Структура курсу:<br>– лекції<br>– семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)<br>– годин самостійної роботи студентів | Денна форма                      | Заочна форма |
|                                                                                                                                    | 10 год                           |              |
|                                                                                                                                    | 20 год                           |              |
|                                                                                                                                    | 60 год                           |              |
| Відсоток аудиторного навантаження                                                                                                  | 33 %                             |              |
| Мова викладання                                                                                                                    | українська                       |              |
| Форма проміжного контролю (якщо є)                                                                                                 |                                  |              |
| Форма підсумкового контролю                                                                                                        | Екзамен                          |              |

## 2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

**Мета:** дати студентам знання з основ соціальної реабілітації, розкрити психологічні аспекти соціальної реабілітації дорослих людей та дітей з обмеженими можливостями здоров'я.

### **Завдання:**

#### Методичні

1. Викласти теоретичні основи соціальної реабілітації та методологічні особливості застосування отриманих знань на практиці.

2. Дати уявлення про соціалізацію дітей з обмеженими можливостями здоров'я з урахуванням вікових особливостей організму; показати основні напрямки соціальної роботи неповносправних дорослих осіб.

#### Практичні

1. Дати змогу майбутнім спеціалістам опанувати практичними навичками з даної дисципліни, які необхідні для того, щоб на науковій основі організувати процес соціальної реабілітації дітей різного віку, обирати ефективні форми проведення навчальних, виховних, соціально-адаптаційних, реабілітаційних, корекційних заходів та занять, активно брати участь у фізичному і трудовому вихованні осіб з обмеженими можливостями здоров'я.

Розроблена програма відповідає освітній програмі та орієнтована на формування компетентностей:

|                                                           |             |                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Загальні компетентності (ЗК)</b>                       | <b>ЗК1</b>  | Здатність до аналізу медичних, соціальних та особистісних проблем на основі біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності (МКФ)                                                                                      |
|                                                           | <b>ЗК7</b>  | Здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди                                                                                                                                                       |
|                                                           | <b>ЗК10</b> | Здатність обирати методи діяльності з позиції їх релевантності, валідності, надійності та планувати технології їх реалізації.                                                                                             |
|                                                           | <b>ЗК11</b> | Здатність керувати, мотивувати людей рухатися до спільної мети, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.                                                                                                      |
| <b>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)</b> | <b>СК6</b>  | Здатність допомагати пацієнту/клієнту зрозуміти, сформулювати та реалізувати власні потреби.                                                                                                                              |
|                                                           | <b>СК7</b>  | Здатність прогнозувати результати фізичної терапії, формувати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуальної програми реабілітації, які стосуються фізичної терапії. |
|                                                           | <b>СК14</b> | Здатність діяти самостійно в умовах професійної ізоляції.                                                                                                                                                                 |

**Передумови вивчення дисципліни:** необхідність набуття студентами теоретичних знань і практичних навичок з основ соціальної реабілітації обумовлюється потребами реабілітаційних центрів, спеціальних закладів, в яких саме й пропонується спілкування за допомогою різних корекційних заходів та занять; розширення та поглиблення набутих знань і навичок з бакалаврського рівня з основ реабілітації, сучасних реабілітаційних технологій, професійних компетентностей (галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»).

В результаті вивчення дисципліни студент має знати:

- предмет соціальної реабілітації;
- значення соціальної реабілітації для спеціальної психології і спеціальної педагогіки;
- методи вивчення соціальної реабілітації;
- зв'язок соціальної реабілітації з дисциплінами біологічного циклу, педагогікою та медициною;
- основні психологічні аспекти соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- фактори й умови психічного й особистісного розвитку дитини;
- вторинні порушення в психіці як результат впливу соціальних факторів;
- організаційні підходи до вивчення особистості дитини з обмеженими можливостями здоров'я;

- соціальна реабілітація дітей з обмеженими можливостями здоров'я як діяльність;
- основні принципи, мети й завдання соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- основні напрямки соціально-реабілітаційної діяльності;
- засоби й форми реалізації цілей і завдань соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- корекція психічного й особистісного розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- поняття «соціальне середовище»;
- відношення до дітей з обмеженими можливостями здоров'я в суспільстві;
- адаптація дітей і підлітків у соціальному середовищі;
- організації дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- проблеми інтеграції дітей з обмеженими можливостями здоров'я в середовище здорових дітей;
- розвиток особистості дитини з обмеженими можливостями здоров'я;
- дитина з обмеженими можливостями здоров'я в системі міжособистісних відносин;
- діти з обмеженими можливостями здоров'я в системі сімейних відносин;
- проблеми організації життєдіяльності й виховання дитини з обмеженими можливостями здоров'я в родині;
- особливості соціальної реабілітації дітей з вадами зору з урахуванням вікової періодизації;
- особливості соціальної реабілітації осіб з вадами слуху різних вікових груп;
- соціальну реабілітацію осіб з недоліками опорно-рухового апарату;
- соціальну інтеграцію в суспільство розумово відсталих осіб;
- проблеми соціальної адаптації людей з хронічними внутрішніми хворобами.

*має вміти:*

- використовувати на практиці основні методи соціальної реабілітації;
- враховувати психологічні аспекти соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- працювати за основними напрямки соціально-реабілітаційної діяльності;
- проводити корекцію психічного й особистісного розвитку дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- регулювати відношення до дітей з обмеженими можливостями здоров'я в суспільстві;
- здійснювати адаптацію дітей і підлітків в соціальне середовище;
- вирішувати проблеми інтеграції дітей з обмеженими можливостями здоров'я в середовище здорових дітей;
- організовувати життєдіяльність і виховання дитини з обмеженими можливостями здоров'я в родині;

- проводити соціальну реабілітацію дітей з вадами зору з урахуванням вікової періодизації;
- організовувати соціальну реабілітацію осіб з вадами слуху різних вікових груп;
- здійснювати соціальну реабілітацію осіб з недоліками опорно-рухового апарату;
- здійснювати соціальну інтеграцію в суспільство розумово відсталих осіб;
- вирішувати проблеми соціальної адаптації людей з хронічними внутрішніми хворобами.

**Очікувані результати навчання:** набуття компетентності:

- отримати теоретичні знання, набути практичних навичок володіння основними принципами соціальної реабілітації дітей з обмеженими можливостями здоров'я;
- набути професійних знань щодо роботи з різними нозологічними та віковими групами, володіння багатьма психологічними аспектами;
- обґрунтовувати фактори й умови психічного й особистісного розвитку людини;
- вміння розробити будь-які організаційні підходи до вивчення особистостей в залежності від вторинних порушень в психіці як результату впливу соціальних факторів.

Відповідно до освітньої програми очікувані **результати навчання** включають вміння:

|               |                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>ПРН 1</b>  | Демонструвати знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності та уміння аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта                                                                                                |
| <b>ПРН 8</b>  | Демонструвати уміння виконувати обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп та при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний інструментарій                                                               |
| <b>ПРН 9</b>  | Демонструвати уміння спілкування з пацієнтом/клієнтом, проводити опитування пацієнта/клієнта для визначення його потреб та очікувань щодо його рухової активності та очікуваних результатів фізичної терапії                                             |
| <b>ПРН 11</b> | Демонструвати уміння встановлювати цілі втручання                                                                                                                                                                                                        |
| <b>ПРН 13</b> | Демонструвати уміння реалізовувати індивідуальні програми фізичної терапії відповідно до наявних ресурсів і оточення                                                                                                                                     |
| <b>ПРН 14</b> | Демонструвати уміння здійснювати етапний, поточний та оперативний контроль стану пацієнта/клієнта, аналізувати результати виконання програм фізичної терапії                                                                                             |
| <b>ПРН 15</b> | Демонструвати уміння коректувати хід виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів                                                                                                                        |
| <b>ПРН 18</b> | Демонструвати уміння вербального і невербального спілкування з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді |
| <b>ПРН 19</b> | Демонструвати уміння проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп                                                                                                                                                  |
| <b>ПРН 24</b> | Дотримуватись основних юридичних та етичних вимог, провадити діяльність зі згоди пацієнта/клієнта                                                                                                                                                        |

### 3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

|    | Теми                                                                                        | Лекції    | Практичні<br>(семінарські,<br>лабораторні,<br>півгрупові) | Самостійна<br>робота |
|----|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|-----------------------------------------------------------|----------------------|
| 1. | Загальні основи соціальної реабілітації                                                     | 2         | 4                                                         | 12                   |
| 2. | Роль соціальних працівників в реабілітації інвалідів                                        | 2         | 4                                                         | 12                   |
| 3. | Соціальна реабілітація дітей з ендегенними психічними захворюваннями                        | 2         | 4                                                         | 12                   |
| 4. | Особливості соціальної реабілітації інвалідів з порушеннями функцій опорно-рухового апарату | 2         | 4                                                         | 12                   |
| 5. | Соціальна реабілітація інвалідів з сенсорною деривацією                                     | 2         | 4                                                         | 12                   |
|    | <b>Всього за курсом</b>                                                                     | <b>10</b> | <b>20</b>                                                 | <b>60</b>            |

### 4. Зміст навчальної дисципліни

#### 4.1. План лекцій

| № | Тема заняття / план                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Кількість<br>годин |
|---|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
| 1 | <b>Тема 1 Загальні основи соціальної реабілітації</b><br>1) Поняття соціальної реабілітації<br>2) Предмет, об'єкт і методи дослідження, що дозволяють одержувати об'єктивну наукову інформацію про людину, включену в соціально-реабілітаційний процес<br>3) Особистісний підхід фахівця із соціальної реабілітації на роботу з конкретною людиною. Поняття інвалідності<br>4) Сутність комплексної реабілітації інваліда, як "процесу і системи медичних, психологічних, педагогічних і соціально-економічних заходів, спрямованих на усунення або можливо більше повну компенсацію обмежень життєдіяльності, викликаних порушенням здоров'я зі стійким розладом функцій організму" | 2                  |
| 2 | <b>Тема 2 Роль соціальних працівників в реабілітації інвалідів</b><br>1) Інваліди як соціальна категорія людей<br>2) Види допомоги, що визначені законодавством, відповідними нормативними актами, інструкціями і рекомендаціями, механізм їх реалізації<br>3) Категорії інвалідів по місцю мешкання<br>4) Дома-інтернати загального типу для медико-соціального обслуговування інвалідів, психоневрологічні інтернати, їх завдання та діяльність<br>5) Діяльність соціального працівника в домах-інтернатах                                                                                                                                                                         | 2                  |
| 3 | <b>Тема 3 Соціальна реабілітація дітей з ендегенними психічними захворюваннями</b><br>1) Шизофренія. Маніакально-депресивний психоз. Епілепсія                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 2                  |

|   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |   |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
|   | 2) Реактивні стани, конфліктні переживання, астенії<br>3) Аномалії особистості при затримці психічного розвитку (ЗПР)<br>4) Інфантилізм<br>5) Психопатія. Істероїдна форма. Вибухова експлозивна форма. Епілептоїдна форма. Афективна форма. Паранояльна форма. Шизоїдна форма                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |   |
| 4 | <b>Тема 4 Особливості соціальної реабілітації інвалідів з порушеннями функцій опорно-рухового апарату</b><br>1) Патологія опорно-рухового апарату. Класифікація рухових розладів<br>2) Обмеження життєдіяльності у сфері самообслуговування і пересування. Параметрами при оцінці обмежень здібності до самообслуговування. Здібність до самостійного пересування<br>3) Соціальна реабілітація інвалідів з патологією опорно-рухового апарату. Технічні засоби в цілях соціально-побутової реабілітації інвалідів                                                                                                                       | 2 |
| 5 | <b>Тема 5 Соціальна реабілітація інвалідів з сенсорною деривацією</b><br>1) Соціальна реабілітація інвалідів з патологією слуху. Методи навчання, створення спеціальних виробничих умов, умов праці<br>2) Сутність соціальної реабілітації інвалідів з порушеннями слуху. Технічні засоби в цілях соціально-побутової реабілітації інвалідів з порушеннями слуху. Слухові апарати. Спеціальна апаратура<br>3) Інваліди з порушенням зору. Соціально-побутова реабілітація інвалідів з порушеннями зору<br>4) Дотикові орієнтири. Слухові орієнтири. Будівельні елементи на дорогах руху в осіб з ослабленим зором. Тифлотехнічні засоби | 2 |

#### 4.2. План практичних (семінарських) занять

| № | Тема заняття / план                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | Кількість годин |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1 | <b>Тема 1 Загальні основи соціальної реабілітації</b><br><b>Заняття 1.1.</b><br>1) Поняття соціальної реабілітації<br>2) Предмет, об'єкт і методи дослідження, що дозволяють одержувати об'єктивну наукову інформацію про людину, включену в соціально-реабілітаційний процес                                                                                                                                                                                                                                   | 2               |
| 2 | <b>Тема 1 Загальні основи соціальної реабілітації</b><br><b>Заняття 1.2.</b><br>1) Особистісний підхід фахівця із соціальної реабілітації на роботу з конкретною людиною<br>2) Поняття інвалідності<br>3) Сутність комплексної реабілітації інваліда, як "процесу і системи медичних, психологічних, педагогічних і соціально-економічних заходів, спрямованих на усунення або можливо більше повну компенсацію обмежень життєдіяльності, викликаних порушенням здоров'я зі стійким розладом функцій організму" | 2               |
| 3 | <b>Тема 2 Роль соціальних працівників в реабілітації інвалідів</b><br><b>Заняття 2.1.</b><br>1) Інваліди як соціальна категорія людей<br>2) Види допомоги, що визначені законодавством, відповідними нормативними актами, інструкціями і рекомендаціями<br>3) Механізми їх реалізації                                                                                                                                                                                                                           | 2               |

|    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |   |
|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 4  | <b>Тема 2 Роль соціальних працівників в реабілітації інвалідів</b><br><b>Заняття 2.2.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Категорії інвалідів по місцю мешкання</li> <li>2) Дома-інтернати загального типу для медико-соціального обслуговування інвалідів</li> <li>3) Психоневрологічні інтернати, їх завдання та діяльність</li> <li>4) Діяльність соціального працівника в домах-інтернатах</li> </ol>                                                                                                    | 2 |
| 5  | <b>Тема 3 Соціальна реабілітація дітей з ендогенними психічними захворюваннями</b><br><b>Заняття 3.1.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Шизофренія. Маніакально-депресивний психоз. Епілепсія</li> <li>2) Реактивні стани, конфліктні переживання</li> <li>3) Астенії</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                           | 2 |
| 6  | <b>Тема 3 Соціальна реабілітація дітей з ендогенними психічними захворюваннями</b><br><b>Заняття 3.2.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Аномалії особистості при затримці психічного розвитку (ЗПР)</li> <li>2) Інфантилізм</li> <li>3) Психопатія. Істероїдна форма. Вибухова експлозивна форма. Епілептоїдна форма. Афективна форма. Паранояльна форма. Шизоїдна форма</li> </ol>                                                                                                                        | 2 |
| 7  | <b>Тема 4 Особливості соціальної реабілітації інвалідів з порушеннями функцій опорно-рухового апарату</b><br><b>Заняття 4.1.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Патологія опорно-рухового апарату</li> <li>2) Класифікація рухових розладів</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                      | 2 |
| 8  | <b>Тема 4 Особливості соціальної реабілітації інвалідів з порушеннями функцій опорно-рухового апарату</b><br><b>Заняття 4.2.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Обмеження життєдіяльності у сфері самообслуговування і пересування. Параметрами при оцінці обмежень здібності до самообслуговування. Здібність до самостійного пересування</li> <li>2) Соціальна реабілітація інвалідів з патологією опорно-рухового апарату. Технічні засоби в цілях соціально-побутової реабілітації інвалідів</li> </ol> | 2 |
| 9  | <b>Тема 5 Соціальна реабілітація інвалідів з сенсорною деривацією</b><br><b>Заняття 5.1.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Соціальна реабілітація інвалідів з патологією слуху. Методи навчання, створення спеціальних виробничих умов, умов праці</li> <li>2) Сутність соціальної реабілітації інвалідів з порушеннями слуху. Технічні засоби в цілях соціально-побутової реабілітації інвалідів з порушеннями слуху. Слухові апарати. Спеціальна апаратура</li> </ol>                                    | 2 |
| 10 | <b>Тема 5 Соціальна реабілітація інвалідів з сенсорною деривацією</b><br><b>Заняття 5.2.</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) Інваліди з порушенням зору</li> <li>2) Соціально-побутова реабілітація інвалідів з порушеннями зору</li> <li>3) Дотикові орієнтири. Слухові орієнтири. Будівельні елементи на дорогах руху в осіб з ослабленим зором. Тифлотехнічні засоби</li> </ol>                                                                                                                           | 2 |

Семінарське заняття передбачає доповідь студентів за зазначеними питаннями, та обговорення їх у групі. Студенти представляють власні програми соціальної реабілітації з використанням різних форм та методів з урахуванням вікової періодизації.

### **Завдання для самостійної роботи**

#### **Дослідницьке завдання**

Вимоги: 1 стр. титульний лист; 2 лист – план и після нього – текст (8-10 стр); список джерел (5-10); в тексті джерела поставити в квадратні дужки [Курко Я. В. Особливості фізичної реабілітації спортсменів після гострих респіраторних захворювань / Курко Я. В. // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. – 2011. – № 11. – С. 69–71].

12 шрифт Times New Roman, одинарний інтервал, абзац – 1,25, вирівнювання по ширині;

Дослідницьке завдання виконується за темами на основі наукових джерел за останні 5 років:

1. Основні методи соціальної реабілітації.
2. Соціальна реабілітація осіб з вадами слуху.
3. Соціальна реабілітація осіб з порушеннями зору.
4. Авторські методики соціальної реабілітації.
5. Особливості соціальної реабілітації осіб з вадами опорно-рухової системи.
6. Особливості соціальної реабілітації осіб із шизофренією.
7. Особливості соціальної реабілітації осіб з епілепсією.
8. Вплив хронічної соматичної хвороби на психіку людини.
9. Соціальний компонент потреб дітей дошкільного та шкільного віку.
10. Сучасні технології соціальної реабілітації.
11. Державні та недержавні соціальні служби в Україні.
12. Особистісний підхід фахівця із соціальної реабілітації на роботу з конкретною людиною.
13. Категорії осіб з обмеженими можливостями здоров'я, що мають потребу в соціальній реабілітації.
14. Основні цілі й завдання соціально-реабілітаційного процесу.
15. Соціально-побутові та соціально-медичні проблеми людей похилого віку.
16. Соціальна політика відносно інвалідності.
17. Порушення особистісного розвитку в дітей і підлітків без психічної патології.
18. Аморальні й асоціальні звички поведінки.
19. Звички вербального й моторно-рухового характеру, обумовлені невротичними станами.
20. Вторинні порушення якої-небудь сфери особистості внаслідок появи якої-небудь деформації психіки.
21. Поняття "соціально-реабілітаційна діяльність".
22. Педагогічна діяльність. Виховання. Навчання.

23. Поняття психічного здоров'я у відношенні до себе, у відношенні до інших людей, у відношенні до життя.
24. Фактори, які негативно впливають на психічне здоров'я.
25. Принцип гуманізму й педагогічного оптимізму.

#### **4.3. Забезпечення освітнього процесу**

1. Мережа Інтернет
2. Підручники.
3. Матеріали лекцій та практичних занять.
4. Демонстраційні матеріали, інструкції до використання технічних засобів навчання (прилади та обладнання в залах ЛФК, залах кінезіотерапії, масажних кабінетах).

#### **5. Підсумковий контроль**

##### **Перелік екзаменаційних питань з дисципліни «Основи соціальної реабілітації»:**

1. Поняття соціальної реабілітації.
2. Предмет, об'єкт і методи дослідження, що дозволяють одержувати об'єктивну наукову інформацію про дитину, включену в соціально-реабілітаційний процес.
3. Поняття інвалідності.
4. Проблема та епідеміологія інвалідності в Україні.
5. Класифікація категорій осіб, що потребують соціальної реабілітації.
6. Соціальні послуги інвалідам.
7. Характеристика соціальних потреб.
8. Види соціальної допомоги.
9. Класифікація допоміжних технічних засобів для інвалідів в процесі соціально-побутової реабілітації.
10. Класифікація допоміжних технічних засобів для інвалідів в процесі соціально-середовищної адаптації.
11. Архітектурно-планувальні пристрої для осіб з особливими потребами.
12. Нормативно-правові документи, що захищають права осіб з особливими потребами на повноцінну життєдіяльність.
13. Етапи життєвого циклу сім'ї дітей-інвалідів.
14. Технології соціальної реабілітації.
15. Реалізація програми соціальної реабілітації.
16. Безпосередня робота соціального працівника з конкретною сім'єю.
17. Опосередкована робота соціального працівника з конкретною сім'єю.
18. Безпосередня робота соціального працівника з групою батьків.
19. Опосередкована робота соціального працівника з групою батьків.
20. Особливості соціальної реабілітації дітей інвалідів, що проживають поза сім'єю.

21. Вплив макро-, мезо та мікрофакторів на процес соціалізації інваліда у суспільство.
22. Проблеми сімей дітей-інвалідів на рівні мікросистеми.
23. Проблеми сімей дітей-інвалідів на рівні мезосистеми.
24. Проблеми сімей дітей-інвалідів на рівні екзосистеми.
25. Проблеми сімей дітей-інвалідів на рівні макросистеми.
26. Критерії подолання труднощів соціальної реабілітації дитини-інваліда.
27. Розвиток здібностей подолання труднощів соціальної реабілітації.
28. Особливості когнітивної та особистісної сфер дитини із затримкою психічного розвитку.
29. Етапи соціальної реабілітації дітей із затримкою психічного розвитку.
30. Особливості навчання дітей із затримкою психічного розвитку.
31. Методи, форми і засоби соціальної реабілітації дітей із затримкою психічного розвитку.
32. Особливості когнітивної та особистісної сфер дитини із діагнозом олігофренія.
33. Етапи соціальної реабілітації дітей із діагнозом олігофренія.
34. Особливості навчання дітей із діагнозом олігофренія.
35. Методи, форми і засоби соціальної реабілітації дітей із діагнозом олігофренія.
36. Особливості когнітивної та особистісної сфер осіб із порушенням зору.
37. Етапи соціальної реабілітації осіб із порушенням зору.
38. Особливості навчання осіб із порушенням зору.
39. Методи, форми і засоби соціальної реабілітації осіб із порушенням зору.
40. Особливості когнітивної та особистісної сфер осіб із порушенням слуху та мовлення.
41. Етапи соціальної реабілітації осіб із порушенням слуху та мовлення.
42. Особливості навчання осіб із порушенням слуху та мовлення.
43. Методи, форми і засоби соціальної реабілітації осіб із порушенням слуху та мовлення.
44. Поняття дитячого церебрального паралічу, клінічні форми.
45. Особливості когнітивної та особистісної сфер осіб із ДЦП.
46. Медико-соціальна експертиза осіб із ДЦП.
47. Основні принципи та напрямки реабілітаційних заходів для осіб із ДЦП.
48. Особливості навчання осіб із ДЦП.
49. Методи, форми і засоби соціальної реабілітації осіб із ДЦП.
50. Соціально-побудова адаптація осіб із порушеннями опорно-рухового апарату.
51. Особливості навчання осіб із порушеннями опорно-рухового апарату.
52. Особливості соціалізації та працевлаштування осіб із порушеннями опорно-рухового апарату.
53. Реабілітаційні установи, що проводять медико-соціальну реабілітацію.
54. Соціальна політика відносно інвалідності.
55. Назвіть територіальні центри з обслуговування самотніх непрацездатних громадян похилого віку та інвалідів.

56. Будинки-інтернати загального профілю для громадян похилого віку та інвалідів.
57. Спеціальні будинки-інтернати для громадян похилого віку та інвалідів.
58. Геріатричні пансіонати.
59. Пансіонати для ветеранів війни та праці.
60. Спеціальні житлові будинки для ветеранів та пенсіонерів.
61. Необхідність створення нових державних соціальних і соціально-медичних служб для людей похилого віку.
62. Послуги державних соціальних служб.
63. Дитячі будинки.
64. Державні центри соціальних служб для молоді.
65. Заклади тимчасового догляду, консультаційні та інформаційні центри для родин, центри підтримки родини, кризові центри, заклади фостерного догляду.
66. Будинки групового проживання, міні-гуртожитки, транзитне житло для молоді, класи інтегрованого навчання при загальноосвітніх школах, навчальні центри, центри денної зайнятості, центри працевлаштування, трудові майстерні, центри творчості тощо.
67. Державні виховні заклади для дітей-сиріт і дітей, які потребують допомоги з боку держави.
68. Загальноосвітні школи-інтернати.
69. Дитячий будинок сімейного типу.
70. Прийомна сім'я.
71. Відомства і державні соціальні служби, що переймаються проблемами молоді.
72. Система соціальної адаптації людей, які звільнилися з місць позбавлення волі.
73. Поняття методології.
74. Загальна методологія. Приватна методологія.
75. Найважливіші методологічні принципи стосовно до вивчення соціально-психологічних і психологічних особливостей особистості дитини з обмеженими можливостями здоров'я.
76. Принцип гуманізму й педагогічного оптимізму.
77. Принцип об'єктивності й науковості.
78. Принцип детермінізму.
79. Принцип розвитку.
80. Принцип єдності свідомості й діяльності.
81. Принцип систематичності, комплексності й системності.
82. Принцип індивідуального й особистісного підходу.
83. Принцип ефективності.
84. Методи дослідження.
85. Організаційні методи.
86. Емпіричні методи.
87. Методи обробки даних.
88. Інтерпретаційні методи.
89. Педагогічна діяльність. Виховання. Навчання. Педагогічна технологія.

90. Деформація вже розвинених структур психіки (травматичний страх та ін.) або недорозвинення їх (слабовілля та ін.).

*«0» варіант екзаменаційного білету :*

Чорноморський національний університет імені Петра Могили  
Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр  
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»  
Спеціальність: 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Навчальна дисципліна – **ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ**

**Екзаменаційний білет № 0**

1. Поняття соціальної реабілітації.
2. Принцип єдності свідомості й діяльності.
3. Комплекс соціальної реабілітації у людей з порушеннями зору.

*Затверджено на засіданні кафедри медико-біологічних основ спорту та фізичної реабілітації*  
№ \_\_\_\_ від \_\_\_\_\_

Завідувач кафедри

д. біол. наук, проф Кочина М.Л.

Екзаменатор

д. біол. наук, проф Кочина М.Л.

*За перше питання студент отримує 10 балів:*

9-10 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

6-8 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

3-5 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

0-2 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів;

*За друге і третє питання – 15 балів:*

11-15 балів: глибоке засвоєння програмного матеріалу; повна відповідь на питання;

7-10 балів: повне засвоєння програмного матеріалу і вміння орієнтуватися в новому; змістовні відповіді на запитання;

4-6 балів: часткове, неповне висвітлення змісту питання; неточність при відповіді; є розуміння основних положень матеріалу.

0-3 бали: за не опанування значної частини програмного матеріалу; незнання теорії основних питань і термінів.

Максимальна кількість балів за екзамен становить 40 балів.

## 6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

### 6.1. Система оцінювання роботи студентів

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань студентів на заліку згідно розкладу сесії.

У відповідності до положення про систему рейтингової оцінки знань студентів при вивченні дисципліни «Основи соціальної реабілітації» застосовується наступна система оцінювання роботи студентів.

| № | Вид діяльності (завдання)                | Максимальна кількість балів | Термін виконання             |
|---|------------------------------------------|-----------------------------|------------------------------|
| 1 | Екзамен                                  | 40                          | Заліково-екзаменаційна сесія |
| 2 | Практичні заняття (10 занять по 5 балів) | 10 x 5 = 50                 | Протягом семестру            |
| 3 | Дослідницьке завдання                    | 10                          | Протягом семестру            |
|   | <b>Всього</b>                            | <b>100</b>                  |                              |

### 6.2. Критерії оцінювання

**Дослідницьке завдання** повинно бути оформлено письмово, містити титульний аркуш, текст, список використаних джерел (сайти реабілітаційних центрів). Структура завдання: 1) актуальність дослідження; 2) основний зміст проблеми; 3) висновки.

9-10 балів оцінюється завдання, що має обсяг 15 сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; посилання на джерела по тексту обов'язкове!

7-8 балів оцінюється завдання, що має обсяг 12 сторінок; тема викладена досить повно, але є певні недоліки щодо розподілу матеріалу; містить певні помилки у підборі джерел.

5-6 балів оцінюється завдання, що має обсяг 9 сторінок; тема викладена повно, але є певні недоліки у логіці викладу матеріалу, відсутнє чітке вираження актуальності проблеми дослідження.

3-4 балів оцінюється завдання, коли обсяг доповіді є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово.

1-2 балів оцінюється завдання, якщо тема не розкрита, або викладається матеріал не за темою.

**Опитування та виступи на групових заняттях** – форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння студентів самостійно опрацьовувати матеріал та викладати його, відповідати на запитання викладача та колег. Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів. Критеріями для оцінювання виступають:

***Оцінка 5 балів ставиться у випадку:***

- студент вільно володіє, визначеними програмою, знаннями й уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена;
- мова добра.

***Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:***

- студент має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення студентом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності;
- мова добра.

***Оцінка 2-3 бали ставиться в такому випадку:***

- студент користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках;
- мова спрощена.

***Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:***

- студент не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

## **7. Рекомендовані джерела інформації**

### ***7.1. Основні:***

1. Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» від 24.01.1995 р.
2. Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 р.
3. Іванова О. Стандарти у соціальній роботі: якими їм бути в Україні? // Соціальна політика і соціальна робота. — 2004. — № 3.
4. Іванова О., Семигіна Т. Система соціального обслуговування та соціальних служб в Україні // Соціальна робота в Україні: перші кроки / За ред. В. І. Полтавця. — К.: КМ Академія, 2000.
5. Інновації у соціальних службах: Навч. посібник / За ред. Т. В. Се-мигіної. — К.: Пульсари, 2002
6. Акатов Л.И. Социальная реабилитация детей с ограниченными возможностями здоровья. Психологические основы: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — М.: Гу-манит. изд. центр ВЛАДОС, 2003. — 368 с.

## 7.2. Додаткові:

1. Гоголева А. В. Проблемы профилактики и социально-педагогической реабилитации безнадзорности, беспризорности, бродяжничества : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Гоголева Альбина Васильевна. – Ульяновск, 2004. – 257 с.
2. Грабовенко Н.В. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що виховують дітей з обмеженими фізичними можливостями, в умовах реабілітаційного центру : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 „Соціальна педагогіка” / Н. В. Грабовенко. – Київ, 2008. – 20 с.
3. Грищенко Л. А. Психология отклоняющегося поведения и задачи педагогической реабилитации трудновоспитуемых учащихся : учеб. пособие / Л. А. Грищенко, Б. Н. Алмазов ; Свердлов. инж.-пед. ин-т. – Свердловск : СИПИ, 1987. – 75 с.
4. Ляшенко В. І. Формування життєвої компетентності дітей-інвалідів у центрах ранньої соціальної реабілітації : Автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.05 / Валерій Іванович Ляшенко. – Луганськ, 2005. – 22 с.
5. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції [“Соціальна реабілітація та адаптація дітей та молоді з особливими потребами”, 2–4 черв. 1999 р.] / Донец. обл. центр соц. служб для молоді. – Маріуполь, 1999. – 50 с.
6. Молчан О. І. Соціально-культурна реабілітація інвалідів юнацького віку в умовах дозвілля : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.06 / Молчан Олена Іллівна. – К., 2003. – 220 с.
7. Мороз В. Про школи соціальної реабілітації: їх сучасне становище і перспективи : (реабілітація малолітніх злочинців) / В. Мороз // Право України. – 1998. – № 7. – С. 86–88.
8. Пасечкина В. П. Санаторная школа-комплекс как центр оздоровительно-профилактической, диагностической и реабилитационной службы / В. П. Пасечкина // Вестник психосоциальной и коррекционно-реабилитационной работы. – 1998. – № 4. – С. 51–55.
9. Соціальна реабілітація молоді з обмеженою дієздатністю : наук.-метод. посіб. / Укр. держ. центр соц. служб для молоді ; заг. ред.: С. В. Толстоухова, І. М. Пінчук. – К. : УДЦССМ, 2000. – 183 с.
10. Соціально-психологічна реабілітація бездогляних дітей : метод. посіб. / Бабенко Ірина Германівна, Мишківська Вероніка Михайлівна, Павлик Надія Павлівна. – Житомир : Вид-во Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, 2006. – 200 с.
11. Шпак В. П. Теоретичні та практичні засади реабілітаційної діяльності виправно-виховних закладів в Україні (XIX – початок XX ст.) : дис. ... доктора пед. наук : 13.00.01 / Шпак Валентина Павлівна. – Полтава, 2006. – 500 с.